

Centenari del naixement del pare Bonafè

Guillem Villalonga i Jaume
CP ES TORRENTET. BINIAMAR

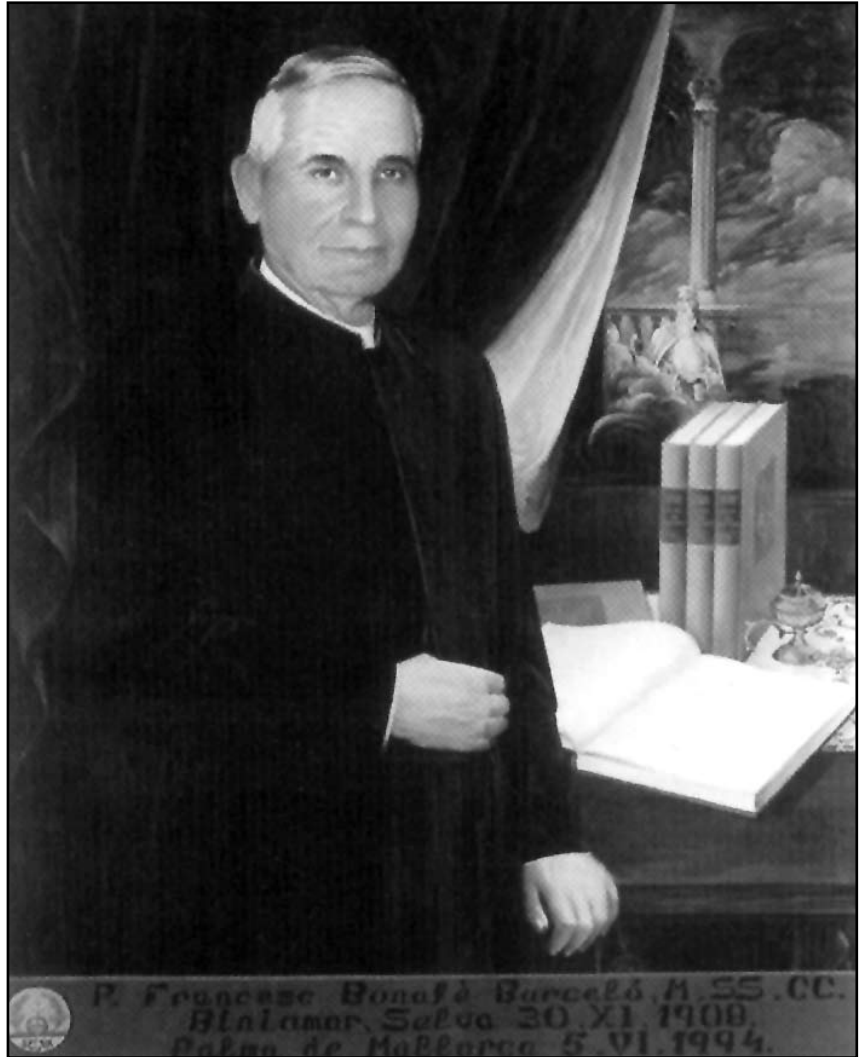
EL dissabte dia 30 de novembre de 1908, dia de Sant Andreu, va néixer Francesc Bonafè i Barceló. El batejaren a la Vicaria de Biniamar dilluns dia 2 de desembre. Foren els seus padrins de fonts Joan Barceló de Palma i Catalina Bonafè i Frau de Biniamar. El vicari era Mn. Antoni Sastre. Com Ell mateix ens conta:

“Vaig néixer a la tardor de l’any 1.908, quan cauen les fulles dels arbres i les orenetes emigren a terres llunyanes”.

*Allí al peu de la muntanya
tremolant com arbrissó,
dins l'amor d'una cabanya,
amb mon flabiol de canya,
jo naixia pastor.*

(Francesc Bonafè 1.935)

“La infància la vaig passar en el camp encaçant llagosts i papallones i cercant nius d'aucells”. El 1.911 va ser confirmat pel bisbe Campins. Com tots els nins del poble anava a sa doctrina, i a la vicaria assajaven càntics de gregorià i aprenien a servir missa. En aquell temps era en llatí. “Quan tenia 10 anys, un dia el vicari em va cridar quan sortia de l'escola, i em va donar un catecisme i un rosari i em va dir que m'aprenguéss la lletania en llatí. Jo vivia en una caseta de camp als afores del poble i davall d'una olivera ja me tens estudiant la lletania... Després vaig poder fer d'escolanet i m'aixecava

Nomenament de Fill Il.lustre de Biniamar (Selva). Darrera la imatge hi ha la seva obra editada: La Flora de Mallorca en quatre volums i Vols d'Orenetes (obert) un recull de tota la seva obra literària i folclòrica publicada fins ara.

a les 5 de la matinada per a servir la missa. Per a Nadal vaig fer la Calenda i la Sibil.la. Després vaig entrar en el seminari on vaig estar tres anys fins que em vaig decidir a fer-me frare.”

Va entrar al Seminari Diocesà i després passa a la Congregació dels Missioners dels SS.CC. Com ell mateix diu “Les altres èpoques de la meua vida han transcorregut entre una ermita, un monestir, un santuari i un convent”. L'ermita és Sant Honorat (a la muntanya de l'Amat), el monestir és La Real, el santuari és Lluc i el convent, el convent franciscà dels framenors abans

de l'exclaustració de 1.835, a Sóller, on hi va estar 27 anys.

Com a poeta tenia 16 anys quan començà a escriure en el Claustre del Monestir de la Real les primeres poesies. "Pel mes de maig de 1.925 me sortiren els primers versos dins el claustre del monestir, amb les nits plenes de lluna i del cant d'un rossinyol i l'ànima amarada d'idil·lis i cants místics de Verdaguer.

Traductor del Càntic dels Càntics "És una traducció literal feta damunt un text llatí que reproduïa fidelíssimament el text original hebreu" (1.940). Cap als anys 60 havia treballat durant més de vint anys traduint l'obra poètica del seu admirat Jacint Verdaguer al castellà, per a poder-la fer arribar a la gent de parla castellana.

La seva faceta més coneguda és sense cap dubte la de botànic per la seva obra gegant *La Flora de Mallorca* de quatre toms amb més de 1225 fotografies, 1.580 espècies i un centenar d'endemismes.

"Per molt de temps, he conegut l'illa meravellosament intacta de tota classe de contaminació"....

"Per a conèixer bé, aquestes perles vegetals, he hagut de trescar, no una, sinó moltes vegades, per les planes i per les valls, per turons i muntanyoles, i per les encimades crestes de la Serra, amb les seves valls i torrenteres, amb els seus roquissars i fondalades. He begut a la Font del Voltor i m'he extraviat per la Coma Carnissera o pel Racó Perdut. He trescat per totes les encontrades de Mallorca i conec quasi pam per pam els termes de Valldemossa, Deià, Llucalcari, Sóller, Bunyola, Orient, Biniamar, Selva, Lluc, Pollença, Formentor, Albufera d'Alcúdia,. Així alegrement, pacientment, he anat formant el meu herbari que, si encara no és complet del tot, no deixa d'ésser un dels més acabats de Mallorca". (Es conserva al Museu Balear de Ciències Naturals de Sóller).

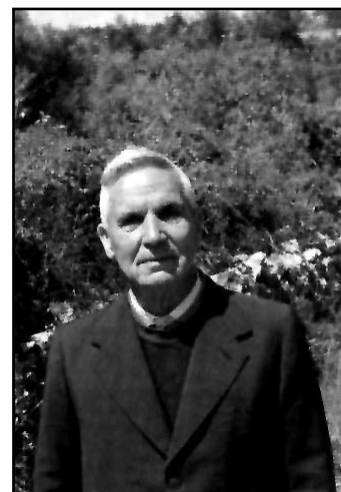
EL DICCIONARI

Com a folklorista, quan estudiava filosofia en el monestir de La Real va trobar un homonet no molt vell amb una memòria prodigiosa, un arxiu ple de refranys, cançons, gloses i llegendes. Escoltar-lo era la més gran il·lusió dels seus 18 anys. Al 1988 declarava al diari UH que la botànica és un accident en la seva vida, que la seva vocació era la literària "...som un poeta de la naturalesa, vaig néixer davall una olivera". Des de jove recull tradicions, refranys, cançons i poesies tradicionals que formaran el seu Diccionari mallorquí de dialectologia, etnologia, folklore, onomàstica i toponímia (4 volums). Allà podran trobar totes les cançons i refranys de la meva col·lecció sense que n'hagi copiada cap al Pare Ginard. Aquesta obra sortirà aviat i seran dues les grans obres del Pare Bonafè. Sembla que al 1989 l'acabà, però a dia d'avui encara és inèdita.

Un total prop de 2.700 refranys, unes 500 gloses i una seixantena de nades. Tot això, juntament amb la seva poesia, ho va ajuntar l'any 1981 dins el llibre: *Vols d'Orenetes*. Aquesta obra, a l'igual que la flora, em va arribar gràcies a la meva tia i cosina seva, Sor Catalina Jaume Bonafè. Durant quasi 30 anys de mestre m'ha estat molt útil per a transmetre als alumnes els nostres costums i tradicions. Ara ja en la meva recta final de professió, n'he fet una selecció de textos i amb la col·laboració d'altres companys i amics de professió (Gabriel

Sa Rota (Biniamar) Casa natal del P. Bonafè. Aquarel·la feta per ell mateix.

Ramon, Aina Maria Crespí, Bartomeu Abrines i Gabriel Crespí) una aplicació didàctica d'EI, EP, ESO i Música Popular. Serà publicada per Documenta Balear, gràcies a Felip Munar, per a què tots els mestres i professors en puguin fer ús per a profit dels seus alumnes.

Per acabar un dels refranys que va recollir referent al dia del seu naixement:

*Per sant Andreu,
pluja o neu,
o fred molt greu.*